

WSTĘP

Końcowe lata pierwszej dekady XXI wieku zaznaczyły się wystąpieniem globalnego kryzysu finansowego i ekonomicznego. Zapoczątkowany w latach 2006–2007 załamaniem na rynku nieruchomości w USA, kryzys ogarnął najpierw cały sektor finansowy, po czym dosyć szybko przeniósł się do sektora realnego gospodarki amerykańskiej. Wiodąca rola tej gospodarki w świecie oraz intensywnie rozwijające się procesy globalizacji sprawiły, że konsekwencje kryzysu ekonomicznego zaznaczyły się znacząco w innych gospodarkach, w tym również gospodarkach krajów Unii Europejskiej, nie wyłączając Polski. Choć polska gospodarka nie doznała w ostatnich latach absolutnych spadków PKB, to jednak negatywne skutki globalnego kryzysu są widoczne w różnych obszarach życia społeczno-gospodarczego.

Temat ostatniego kryzysu globalnego jest głównym przedmiotem analizy niniejszego zbioru opracowań. W szeregu z nich problematyka kryzysu globalnego podejmowana jest bezpośrednio, w innych zaś uwaga koncentruje się na różnych aspektach życia gospodarczego w okresie globalnego kryzysu.

Artykuł Janiny Godłów-Legiędź („Czy ekonomia behawioralna odpowiada na wyzwania współczesności?”) podejmuje ocenę ekonomii behawioralnej z perspektywy globalnego kryzysu. Autorka dowodzi w swym artykule, że ekonomia behawioralna nie jest w stanie odpowiedzieć na istotne wyzwania współczesnej gospodarki przechodzącej kryzys bez uwzględnienia instytucjonalnej perspektywy badawczej.

Również perspektywa kryzysu globalnego dominuje w artykule Elizy Frejtag-Miki („Myśl liberalna a dylematy rozwoju w dobie kryzysu gospodarczego”). Autorka podejmuje ocenę idei liberalnych w kontekście wyzwań rozwojowych współczesnych gospodarek przeżywających kryzys. Próbuje dowieść, że kryzys globalny nadszarpał wiarygodność idei liberalnych i wzmocnił przekonanie o potrzebie interwencji państwa w gospodarce.

Przedmiotem artykułu Jana L. Bednarczyka („Hipoteza inflacji neutralnej a NAIRU”) jest kontrowersja teoretyczna między tradycyjną krzywą Phillipsa a monetarystycznym ujęciem związku inflacji i bezrobocia, rozpatrywana z punktu widzenia współczesnych wyzwań polityki gospodarczej. Autor pokazuje walory i słabości tych koncepcji i wskazuje na potrzebę sformułowania nowej teorii, lepiej opisującej obecny związek dynamiki cen ze sferą realną gospodarki.

Artykuł Stanisława M. Szukalskiego („Racjonalność egzystencjalna świata w XXI wieku – wyzwania dla ekonomii i polityki”) podejmuje problem racjonalności egzystencjalnej w świecie współczesnym, w którym następują zmiany geopolityczne oraz ujawniają się nierówności i dysproporcje rozwojowe.

W artykule Witolda Kasperkiewicza („Uwarunkowania i perspektywy rozwoju innowacyjności gospodarek Unii Europejskiej w świetle Strategii Europa 2020”) podjęty jest problem innowacyjności gospodarek krajów Unii Europejskiej na tle innych krajów (USA, Japonii, Korei Płd.) w kontekście dokumentu strategicznego Europa 2020. Autor dowodzi, że w związku z kryzysem zadłużenia w wielu krajach Unii Europejskiej, a także niekorzystnymi trendami demograficznymi i mankamentami europejskiego modelu społecznego, konieczne są strategiczne przedsięwzięcia ukierunkowane na zwiększenie innowacyjności gospodarek Unii Europejskiej. Duże nadzieje wiąże autor z realizacją strategii Europa 2020.

Problem podjęty w artykule Katarzyny Leszkiewicz-Kędzior i Władysława Welfe („Szacunek naturalnej stopy bezrobocia dla Polski”), dotyczący oszacowania wysokości naturalnej stopy bezrobocia dla Polski ma nie tylko znaczenie teoriopoznawcze, ale również aplikacyjne. Szacunki te mają bowiem znaczenie dla kształtu polityki gospodarczej, zwłaszcza polityki makroekonomicznej. Jeśli bowiem faktyczne bezrobocie jest niższe od szacunku bezrobocia naturalnego, to należy oczekiwać przyspieszenia wzrostu płac i cen, gdy zaś faktyczne bezrobocie przewyższa bezrobocie naturalne, to zwiastuje to osłabienie presji inflacyjnej. Zależności te mają kluczowe znaczenie dla polityki makroekonomicznej, stąd też znaczenie podjętych w artykule szacunków jest niebagatelne.

Przedmiotem artykułu Sławomira Bukowskiego i Joanny Bukowskiej pt. „Kryzys gospodarczy a kształtowanie się kursu złotego wobec euro i dolara amerykańskiego w latach 2008–2012” jest analiza czynników kształtujących kurs złotego w stosunku do euro oraz do dolara amerykańskiego. Autorzy zwrócili uwagę na rolę takich czynników determinujących, jak: stopy wzrostu PKB, deficyty budżetowe, dług publiczny, stopy inflacji, a także czynniki psychologiczne.

Artykuł Eugeniusza Kwiatkowskiego pt. „Gospodarka oparta na wiedzy a stan rynku pracy w krajach Unii Europejskiej” podejmuje problem tendencji rozwoju gospodarki opartej na wiedzy w krajach Unii Europejskiej w kontekście sytuacji na rynkach pracy w tych krajach. Szczególną uwagę poświęcono kwestii związku między stopniem rozwoju gospodarki opartej na wiedzy a wskaźnikami rynku pracy w badanych krajach.

W artykule Wacława Jarmołowicza pt. „Rynek pracy i polityka państwa na rynku pracy w Polsce okresu transformacji i integracji gospodarczej” przedmiotem analizy jest rozwój sytuacji na rynku pracy w Polsce w ostatnich 20 latach i ukazanie determinującej roli instytucji i polityki gospodarczej państwa.

Przedmiotem artykułu Anny Krajewskiej pt. „Wpływ kryzysu na opodatkowanie konsumpcji, pracy i kapitału w Unii Europejskiej” jest reakcja polityki podatkowej w krajach Unii Europejskiej na globalny kryzys. W szczególności podjęta jest kwestia zmiany struktury dochodów budżetowych z podatków obciążających konsumpcję, pracę i kapitał oraz zmiany ukrytej stawki opodatkowania wobec konsumpcji, pracy i kapitału.

W artykule Walentyny Kwiatkowskiej pt. „Zatrudnienie według grup zawodów i sektorów ekonomicznych w polskiej gospodarce” podjęto analizę zmian w strukturze zawodowej zatrudnienia według wielkich grup zawodowych w przekroju sektorów i sekcji PKD w Polsce w latach 2000–2010. Na podstawie danych statystycznych zidentyfikowano zawody nadwyżkowe, deficytowe i równoważne, a także zwrócono uwagę na zawody nowe.

Przedmiotem pracy Marka W. Szewczyka i Tomasza Tokarskiego pt. „Zróżnicowanie podstawowych zmiennych makroekonomicznych w województwach” jest ukazanie regionalnego zróżnicowania takich zmian makroekonomicznych, jak: PKB, wartość brutto środków trwałych, inwestycje, płace (wszystkie zmienne w przeliczeniu na 1 mieszkańca), a także stopy bezrobocia. W analizach wykorzystano taksonomiczne wskaźniki rozwoju.

Sylwia Roszkowska w artykule pt. „Wpływ kapitału ludzkiego na wzrost w gospodarce polskiej – oszacowania wieloczynnikowej funkcji produkcji” podjęła próbę oszacowania wpływu kapitału ludzkiego na wzrost gospodarczy w Polsce, wykorzystując wieloczynnikową funkcję produkcji typu Cobba-Douglasa. Jako zmienne cząstkowe dla oceny kapitału ludzkiego przyjęto strukturę zatrudnienia wg wykształcenia i wg sektorów ekonomicznych, a także miary przedsiębiorczości i rozwoju badań naukowych.

Paweł Dykas i Tomasz Misiak w artykule pt. „Zróżnicowanie wydajności pracy w Polsce na poziomie powiatów” przeprowadzili analizę zróżnicowania wydajności pracy w Polsce w przekroju powiatów w latach 2002–2009. Podjęli również próbę wskazania głównych determinant tego zróżnicowania.

Przedmiotem artykułu Anny Skórskiej pt. „Ocena poziomu rozwoju GOW w Polsce w ujęciu sektorowym oraz według metodologii Knowledge Assessment Methodology” jest rozwój GOW w Polsce, ze szczególnym uwzględnieniem zmian zatrudnienia w przemysłach wysokiej techniki oraz usługach wiedzochłonnych, które stanowią nośniki GOW. Przeprowadzono oceny porównawcze rozwoju GOW w Polsce na tle innych krajów UE.

Agata Szymańska w artykule pt. „Trwałość konwergencji nominalnej w Polsce w perspektywie uczestnictwa w Unii Gospodarczej i Walutowej” przeprowadziła ocenę konwergencji nominalnej w Polsce w kontekście uczestnictwa w Unii Gospodarczej i Walutowej.

Przemysław Włodarczyk w swym artykule pt. „Stabilność fiskalna krajów Grupy Wyszehradzkiej a światowy kryzys gospodarczy lat 2007–2011” dokonał oceny wpływu globalnego kryzysu na stan budżetu państwa w krajach Grupy Wyszehradzkiej. Oprócz rozważań teoretycznych dotyczących stabilności fiskalnej przeprowadzono weryfikację tej koncepcji w krajach Grupy Wyszehradzkiej w oparciu o szereg wskaźników i testów.

Katarzyna Madaj w artykule pt. „Oddziaływanie BIZ na rynek pracy na przykładzie województwa łódzkiego” zaprezentowała teorie objaśniające wpływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych na rynek pracy oraz podjęła próbę ich weryfikacji na przykładzie Polski, a w szczególności woj. łódzkiego.

Przedmiotem artykułu Anny Stępnia-Kucharskiej pt. „Pomoc publiczna jako instrument wspierania polskich przedsiębiorstw w okresie kryzysu finansowego” jest wykorzystanie różnych instrumentów pomocy publicznej w Polsce. Analizy obejmują lata 2000–2010 i są oparte na raportach UOKiK i raportach Komisji Europejskiej.

W artykule pt. „Próba oceny wpływu opłacania składek na ubezpieczenie zdrowotne bezrobotnych na zasób bezrobocia rejestrowanego” Paweł Kaczorowski analizuje, jak wpływa opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne bezrobotnych na zachowania osób bezrobotnych i wielkość bezrobocia w Polsce.

Przedmiotem artykułu Krzysztofa Nyklewicza pt. „Rozwój indywidualnych kont czasu pracy w Niemczech i ich znaczenie dla stabilizacji zatrudnienia” jest prezentacja rozwiązań niemieckich w zakresie indywidualnych kont czasu pracy pracowników oraz ich znaczenie dla stabilizacji zatrudnienia”.

Joanna Wyszowska-Kuna w artykule pt. „Przyczyny mniejszej aktywności firm usługowych w obszarze działalności innowacyjnej” podejmuje analizę czynników wpływających na niższą aktywność innowacyjną firm usługowych w porównaniu z firmami przemysłowymi.

Mamy nadzieję, że opracowania zamieszczone w zbiorze wzbogacą zrozumienie mechanizmów i uwarunkowań kryzysu globalnego.

Witold Kasperkiewicz

Eugeniusz Kwiatkowski